

LBRIS

Editor:
Hadrian Mateescu

Redactor:
Camelia Coste

Concept grafic:
Silvia Olteanu

DTP:
Radu Nan

Corector:
Cristina Teodorescu

Copyright © Petre Sălcudeanu, 1974
Copyright © 2021 Publishing Solutions

Este interzisă reproducerea integrală sau parțială a lucrării,
sub orice formă, fără permisiunea scrisă a editurii.
Toate drepturile rezervate.

Casa Presei Libere, Corp A3-A4, Etaj 1
Tel.: 021.336.36.33
E-mail: office@publisol.ro
Găsiți cărțile noastre pe www.publisol.ro

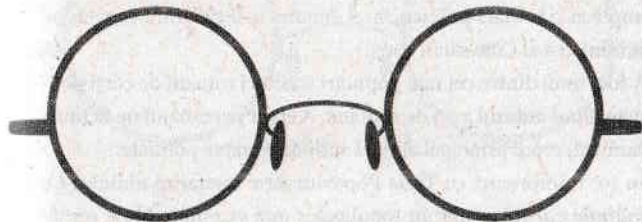
Descrierea CIP poate fi consultată pe site-ul Bibliotecii
Naționale a României

ISBN 978-606-9629-21-5

Tipărit la ARTPRINT
www.artprint.ro

We know
books

PETRE SĂLCUDEANU

Bunicul și doi delincvenți minori
Un bunic și o biată aventură

LIBRIA | We know
books

PETRE SĂLCUDEANU s-a născut la 8 septembrie 1930, în localitatea Gligorești, județul Cluj. A absolvit Facultatea de Critică și Literatură din Moscova și Facultatea de Filosofie din București. Scriitor, scenarist, membru fondator al Uniunii Scriitorilor din România, fost director general al Studioului cinematografic București, fost președinte al CNC, Sălcudeanu s-a implicat și în viață politică, fiind deputat în legislatura 1992-1996 și ministru al Culturii în 1993.

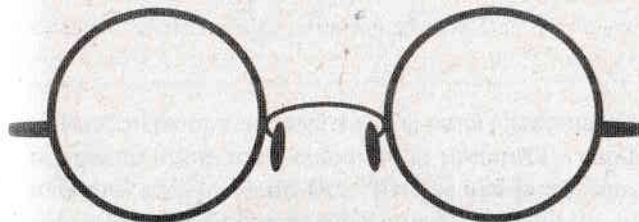
A fost unul dintre cei mai populari scriitori români de cărți polițiste, fiind autorul a 25 de romane. A creat personajul de ficțiune Bunicul, eroul principal al unei serii de romane polițiste.

În 1971, împreună cu Titus Popovici scrie scenariul filmului *Cu mâinile curate* – aflat în topul celor mai vizionate filme românești – care va fi publicat, câțiva ani mai târziu, în cartea *Ucenicie printre gloanțe*.

A mai semnat scenariile filmelor *Răscoala* (1965), *Cu mâinile curate* (1972), *Ultimul cartuș* (1973), *Toamna bobocilor* (1975), *Bunicul și doi delincvenți minori* (1976), *Iarna bobocilor* (1977), *Împușcături sub clar de lună* (1977), *La răscrucea marilor furtuni* (1980), *O lacrimă de fată* (1980), *Munți în flăcări* (1980), *Bunicul și o biată cinste* (1984), *Primăvara bobocilor* (1987), *Privește înainte cu mânie* (1993), *Dulcea saună a morții* (2003).

În 1980 a fost distins cu premiul Uniunii Scriitorilor pentru romanul *Biblioteca din Alexandria*. Printre cărțile sale de succes se numără și *Prea cald pentru luna mai* (1967), *Cina cea de taină* (1984), *Judecata de Apoi* (1987), *Ochiul și marea* (1989).

A murit pe 1 noiembrie 2005.

Bunicul și doi delincvenți minori

Bunicul tocmai se pregătea să-și pună pijamaua – o pijama cu dungii mov, culoarea lui preferată – când telefonul sună strident. Detectivul se uită la alsacian cum stătea tolănit la gura sobei stinse, pe pledul ros de atâta întrebuintare, dar câinele, ori nu înțelese ordinul din privirea stăpânului, ori se afla într-una din acele stări speciale, de care era tot mai des cuprins în ultima vreme, când se dovedea absent la tot ce-l înconjură.

Bunicul își trase iute pantalonii de la pijama și, ținându-i strâns cu o mână, ca să nu-i cadă, se repezi la telefon, apostrofându-și în gând câinele că se dovedea atât de insensibil la țărâitul care altădată îl făcea să sară grăbit pe cele patru labe. Telefonul era așezat pe un taburet cu roți de cauciuc, anume ca alsacianul să-l poată împinge cu picioarele spre sofa unde detectivul avea obiceiul să se odihnească în puținele lui clipe de răgaz.

Cum am spus, taburetul rămase la locul lui, câinele așijderea, lângă sobă, clipind alene, iar Bunicul, rostind o maximă latinească privitoare la bătrânețe, puse mâna pe receptor. Era căpitanul Alexiu.

— Domnule maior, început Alexiu, și, după felul oficial cum i se adresă căpitanul, Bunicul înțelese că se petrecuse ceva grav.

— Ce s-a întâmplat, căpitane? Vorbește, vorbește, te rog, mai tare... Da, da, acum aud. Cred că aparatul meu

e de vină, cu toate că a fost reparat doar acum câteva zile... Andrei?... Ce-i cu el?...

Bunicul puse receptorul în furcă și își scoase grăbit pantalonii de la pijama, îi împături cu grijă, îi vâri alături de bluză sub pernă și se îmbracă în uniforma militară, costum pe care nu-l mai pusese de mult. Și dacă detectivul pleca de acasă într-o asemenea ținută, într-adevăr, la mijloc era ceva deosebit de important.

Înainte de a ieși îl sună pe Panaitescu, îi spuse pe scurt despre ce e vorba și, fără să-i dea plutonierului-major posibilitatea să comenteze informația, apăsă prelung pe un buton ascuns privurilor de o față de masă. Rodovica, femeia lui din casă, coborî de la mansardă în felul ei aparte, venind parcă de-a berbeleacul. Apăru în fața Bunicului îmbrăcată ca în zile mari și rujată pe buze de un deget. „Iar se cară undeva“, își spuse Bunicul, apoi, cu cel mai delicat glas din lume, o întrebă dacă, în ziua aceea, Andrei, băiatul cel mai mic al lui Alexiu, nu fusese cumva pe la ei.

— Apăi da' ce, io-s chioară?

Asta însemna în limbajul ei că Andrei nu călcase pe acolo.

Cu fruntea adumbrită de griji, Bunicul își căuta chipiul, apoi și-l potrivi pe cap nu înainte de a-i da două bobârnace cu degetul arătător de la mâna dreaptă, pentru a-l scutura de un nevăzut fir de praf.

Ajuns în stradă, se uită la cer. Era senin. Un senin de aprilie, profund, cu înaltul înstelat, cu Carul Mare dispus, ca de obicei, exact deasupra capului său. Adia un vânt cald de primăvară, mângâind frunzele jilave și crude ale pomilor. Abia în clipa aceea Bunicul își dădu seama că își luase și bastonul din lemn de tec, ceea ce

era într-o totală discordanță cu uniforma. Se-ntoarse, sună la ușă și îi întinse Rodovicăi bastonul, spre părerea de rău deopotrivă a detectivului, că trebuia să renunțe la tovarășul său de umblet, și a Rodovicăi, că era deranjată pentru a doua oară, la un ceas când avea propriile ei griji.

Panaitescu sosi cu Buickul lui personal de culoare neagră, de forma unei broaște. Nu opri motorul, așa cum proceda de regulă din motive de economie; coborî și veni întins spre Bunic.

— Maestre dragă, cum s-a întâmplat? întrebă Panaitescu agitat.

Neprimind niciun răspuns, luă poziția de drepți, abia atunci observând uniforma detectivului.

— Domnule maior, înseamnă că e ceva grav, zise tot el, și, deschizând portiera, făcu o plecăciune plină de respect.

La acel ceas de noapte, străzile erau aproape pustii, așa că Panaitescu nu se sfii să apese pe accelerator până când acul kilometrajului urcă vertiginos la viteza de cincizeci de kilometri pe oră.

Șoferului îi ardea de vorbit, dar, văzând figura gravă a Bunicului, se mulțumea să înghită în gol, ori de câte ori ar fi vrut să-i pună câte-o întrebare. Andrei era prietenul lui, tot așa cum Alina era prietena Bunicului și gândul că mezinului lui Alexiu i s-a putut întâmpla ceva îl făcu să treacă peste un stop, a cărui încăpățănare de a sta pe roșu fu socotită de Panaitescu de-a dreptul o obrăznicie.

— Cum a reușit să dispară?! nu se putu abține șoferul, și, ca să marcheze și mai mult această mirare, ridică mâinile de pe volan exact o secundă, timp în care

știa bine că mașina, în ciuda vârstei sale respectabile, își va păstra direcția.

Bunicul nu vru să răspundă sau, pur și simplu, nu auzise întrebarea, din pricina profundeii meditații în care se afla, și, atunci, Panaitescu, dând din cap, se mulțumi să tacă.

Prietenia dintre Andrei și Panaitescu era veche de doi ani. Din cei șapte copii ai lui Alexiu, singur Andrei se dovedise un constant ascultător al poveștilor lui Panaitescu, povești din ce în ce mai năstrușnice. El și nimeni altul era gata, oricând, să creadă pe deplin și să participe sufletește la toate aventurile șoferului, fie ele trecute sau prezente. Și șoferul, nu-i vorbă, avea ce povesti, iar Andrei nu-l contrazicea niciodată, motiv destul de important ca Panaitescu, la fiecare nouă întâlnire cu băiatul, să scoată din traista lui arhiplină întâmplări din ce în ce mai gogonate.

Când îl cunoscuse Andrei, Panaitescu îl luase la plimbare prin Obor cu consimțământul lui Alexiu și, văzând o vacă, se opriseră, amândoi în fața ei, apoi o și înconjuraseră de câteva ori, înainte ca șoferul să facă prezentările de rigoare.

— Bună ziua, doamnă vacă! spusese atunci Panaitescu, și cu o voce schimbată, tot el dăduse răspunsul:

— Bună ziua, prietene!

— Uite, ți-l prezint pe amicul meu, continuă Panaitescu.

Andrei, făcând o mică reverență, așa cum îl învățase maică-sa că e frumos să faci în fața oamenilor mari, spuse timid:

— Andrei Alexiu...

— Bucuros de cunoștință! răspunse Panaitescu, în locul vacii, îndepărtându-se apoi, în grabă, cu Andrei

de mână, spre tarabele cu zarzavat, Panaitescu fericit și serios, Andrei consternat că prietenul lui mai mare avea asemenea puteri nebănuite.

Acesta a fost începutul. Pe urmă, lucrurile mer-seseră cu mult mai ușor... La fiecare nouă întâlnire, Panaitescu făcea tot mai mult dovada unei nesecate fantezii și, așa, rând pe rând Andrei află de luptele de la șaptezeci și șapte, la care Panaitescu fusese cel puțin general, de călătoriile lui prin țările calde, la bordul unor corăbii de pirați, de traiul de unul singur în jungla africană alături de toate jivinele pământului care-i dădeau o ascultare fără margini. Luase parte Panaitescu și la construcția Canalului de Suez și la ridicarea zidului chinezesc și la câte altele. De atunci, între Panaitescu și Andrei se legase o prietenie, cum se spune, la cataramă. Când familia Alexiu pleca în concediu pe la țară sau în alte părți, lucru știut, Panaitescu rămânea cu Andrei și cât erau zilele de lungi, în grădina lui în care creșteau doi meri și un vișin, șoferul povestea de strămoșia Magellan, de toate câte le pătimise și le trăise pe acolo. O singură dată îi pusese Andrei la îndoială adevărul spuselor, și anume atunci când Panaitescu îi redase convorbirea cu unul din marii regi ai Egiptului. Că vorbise cu un rege, Andrei nici măcar nu se îndoia; se îndoise doar că șoferul ar fi știut acea limbă aparte în care vorbesc regii. Panaitescu, ușor îmbujorat, se duse împreună cu el la gardul unei vecine, o chemă cu o mână – semn că voia să-i spună ceva – și, când femeia ajunsese lângă ei, șoferul începu să vorbească într-o limbă neînțeleasă care îi uimi, deopotrivă, și pe femeie, și pe

băiat. Proba fusese făcută. Fantezia avea din nou drumul larg deschis.

Și acum, dintr-odată, Andrei, sânguinciosul elev din clasa a IV-a a Școlii generale nr. 14...

— Nu se poate, nu se poate! murmură Panaitescu, și opri mașina în fața casei lui Alexiu.

Familia Alexiu era adunată, cum se zice, în păr, mai puțin cei patru băieți mai mari. Alecu era ofițer de miliție la Deva, Costel și Vlaicu, elevi la școala militară, iar Vasile, care nu reușise la facultate, lucra în schimbul de noapte la Uzina Nr. 2. Deci acasă erau Alina care, supărată, rezema șifonierul, Doru, Alexiu și nevasta acestuia, ultima undeva pe la bucătărie, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Bine c-ai venit, Bunicule! spuse Alexiu, și-l pofti pe detectiv să se așeze pe un scaun.

Panaitescu se așeză lângă Doru pe canapea, în timp ce Alexiu scoase din buzunar un carnet și-l așeză pe masă. Se uită la ceas.

— E ora douăzeci și trei și trei minute și jumătate, spuse el, uitându-se la cronometrul de la mână, și Andrei n-a venit acasă. Am sunat la școală. Mi s-a spus că a fost la cursuri și a plecat la ora optsprezece și patruzeci și cinci de minute. De la școală și până la noi avem exact un kilometru și trei sute șaiszeci și cinci de metri. Trebuia să ia un tramvai. Stația e chiar în fața casei. Pe acest drum s-a întâmplat ceva cu Andrei, dar ce anume s-a întâmplat nu știu, Bunicule.

Alexiu se uită spre bucătărie și, dându-și seama că soția nu-l poate auzi, adăugă:

— Am sunat, cum e obiceiul în asemenea cazuri, la toate instituțiile de urgență, se exprimă el delicat, dar

pe ziua de azi n-a fost înregistrat nimeni sub numele de Andrei Alexiu. Te rog citește, Bunicule, citește cu voce tare, să audă și frații lui Andrei, adevăratele motive pentru care cred că n-a mai vrut să vină acasă, spuse căpitanul, și-i întinse un carnet în scoarțe din plastic, ale cărui foi, pe cele mai multe dintre ele, Alexiu le capsase. Erau neinteresante pentru cazul în speță, iar căpitanul, care ținea la personalitatea copilului său și la secretele lui, nu lăsase libere din jurnalul de zi al lui Andrei decât două pagini revelatoare, după părerea lui.

Bunicul luă însemnările zilnice ale puștiului, se uită la copertile curate, apoi își trecu privirea peste scrisul lui mărunț și format, dacă ne gândim că Andrei era numai în clasa a IV-a. E adevărat că Doru îl învățase să scrie și să citească încă de la vârsta de patru ani, mai târziu îi pusese la dispoziție modesta lui bibliotecă de romane polițiste, din care Andrei se înfruptase copios, dar scrisul nervos și sigur era, înainte de toate, o trăsătură de familie: în frunte cu Alexiu toți scriau așa, puțin într-o parte, dar nu spre dreapta, cum era normal, ci spre stânga, din cauza aceasta literele având o cursivitate aparte.

Bunicul citi câteva rânduri, se strâmbă ușor, dar ridicând privirea spre căpitan, își aduse aminte de rugămintea acestuia și citi cu voce tare.

Șase aprilie 1965

E ora douăsprezece noaptea. Toți ai mei s-au culcat. Am așteptat până când l-am auzit pe tata sforăind, apoi m-am sculat și m-am dus la bucătărie. Am aprins lampa și, după ce am cotrobăit prin

frigider, am rămas pe gânduri cu creionul în mână și cu carnetul în față. Poate voi ajunge scriitor, nu știu, dar tare mai îmi place să mă gândesc, să las să-mi fugă mintea. Pe ziua de azi, Alina m-a tras numai de două ori de urechi pentru că am gădilat-o și n-am lăsat-o să doarmă; Doru mi-a tras șase picioare în fund, pentru că i-am umblat iar la colecția lui cu timbre de mari personalități juridice. E tare rău să fii mic. Foarte rău. Nimeni nu te bagă în seamă, toți vin la tine cu pretenții, toți cer câte ceva. Nu știu de ce nu m-au făcut pe post de femeie de serviciu de la început, cel puțin așa aș ști și eu cum devine chestia. Cu toate astea, eu îi iubesc pe toți, pe tata cel mai mult, că el duce greul pentru familie. Uneori, aș vrea să fiu mare, să ajung un om important sau chiar un pirat, să-l ajut pe bunul meu tată, care mai mult nu e pe-acasă. De fapt, după mine gradul de căpitan pe care-l are tata e cel mai frumos, maior nici nu-mi place și dacă Bunicul n-ar fi maior, aș și desființa acest grad, ca să nu fie altul mai mare decât cel de căpitan. După gradul tatei, cel care îmi place cel mai mult e cel de plutonier-major, gradul lui nea Panaitescu. Ce păcat că sunt la școală și că nu pot umbla toată ziua cu el să-mi spună povești ca altădată și ce păcat că nu mai cred în toate poveștile prietenului meu, cu toate că el e convins că eu am rămas tot mic ca atunci când cu vaca!

Șapte aprilie 1965

Ai mei s-au culcat mai devreme. Mama, săraca, n-a mai putut spăla vasele, s-a culcat moartă de oboseală. Cât de mult ar vrea ea ca Alina s-o ajute

din când în când la bucatărie în orele ei libere, dar Alina, în afară de lecții și de exercițiile ei de viitoare detectivă, nu se ocupă cu nimic. Las carnetul deoparte și spăl eu vasele... Le-am spălat și, sunt sigur, mama va fi fericită dimineată. Va crede că le-a spălat Alina. Are s-o sărute la plecare fără să-i spună de ce și ea n-are să știe, „marea detectivă“, că sărutul acela îl meritam eu. Am terminat de citit Căpitan la cincisprezece ani. Mișto carte, pe cuvânt. Dacă mă nășteam pe vremea aceea, mamă, mamă... Dar așa... Dacă nea Panaitescu ar mai fi amiral pe corăbiile Indiilor, mi-ar da și mie un post de căpitan...

Apostol, prietenul meu de la școală, e singurul meu prieten bun. Și Bunicul îmi e prieten, cu toate că el o iubește mai mult pe Alina. I-a intrat sub piele, smechera.

— Nu-i adevărat, strigă Alina de la locul ei, suferind și cu lacrimi în ochi, dar Alexiu ridică mâna, dându-i de înțeles că nimeni, până la terminarea lecturii, n-are voie să scoată un cuvânt.

Bunicul, oprit pentru o clipă din lectură, își roti privirea prin cameră; îl văzu pe Panaitescu destul de stânjenit de cele pe care le auzea la adresa lui și, după ce soția lui Alexiu le aduse câte-o cafea, reluă lectura.

De multe ori îmi pun întrebarea dacă un prieten, un adevărat prieten, merită, ca să zic așa, o dragoste împinsă până la sacrificiu? Eu cred că merită. Uneori un prieten înseamnă mai mult decât un frate sau o soră. Simt că Apostol ar merita un asemenea sacrificiu din partea mea. Da, sunt sigur că

pentru el aș face multe. Am vrut să discut cu tata despre treaba asta, dar tata și astă-seară a venit târziu. I se închideau ochii. Cred că nu există muncă mai grea ca la Militie... Acolo nu merge că, stai, să veдеți, acolo ce spune superiorul e sfânt, tot așa cum e la noi, la școală, când profesorul spune ceva, numai că la școală îl mai tragi uneori pe profesor pe sfoară. Astăzi n-am prea știut la matematică și i-am zis profesoarei că mi s-a pus atropină în ochi și că n-am putut învăța. Asta o știu de la cei mai mari ca mine, dintr-a cincea, care fac deseori așa ca să se scuze când nu-și învață lecția. Mi-a fost rușine, dar pe urmă nu mi-a fost. Numai când am venit acasă și l-am văzut pe tata obosit, mi-am zis că n-am să-l mai înșel. Mi se părea că pe el îl înșelasem, nu pe profesoară. Tata mă crede mic și prost, dar eu nu sunt. Habar n-are câte îmi trec mie prin cap. De fapt, nimeni nu știe ce-i în capul meu. M-am jurat că în fiecare zi să o ajut pe mama cu câte ceva fără ca ea să știe. Astăzi, când s-a dus la prăvălie, i-am scuturat covorul și l-am bătut cu bătătorul. Am să-i cumpăr un bătător nou, cel vechi, vai de capul lui. Am avut azi o discuție lungă cu Apostol. Mi-a zis să nu spun la nimeni ce am discutat cu el. Pentru asta nici nu scriu. Am înțeles că sunt oameni pe lumea asta cu mult mai necăjiți ca mine și cu mult mai buni. Am să mă străduiesc și eu să fiu bun și mai ales s-o ajut pe mama. Șapte copii... Nici nu pricepe ce le-au trebuit atâția. Dacă mă gândesc bine, eu eram suficient, ba poate și Alina, care nu e totdeauna rea cu mine... Pe urmă, când m-am gândit mai bine, mi-a venit să plâng... Mi-am adus aminte de